

Odluka:

VS RH Rev 2299/2013-2

Zbirni podatci

Broj odluke: Rev 2299/2013-2
ECLI broj: ECLI:HR:VSRH:2018:2668
Datum odluke: 03.01.2018
Vrsta odluke: Rješenje
Vrsta predmeta: Građanski - revizija
Odjel: GRAĐANSKI ODJEL
[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev 2299/13-2

REPUBLIKE HRVATSKE

RJEŠENJE

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Jasenke Žabčić predsjednice vijeća, dr. sc. Jadranka Juga člana vijeća, Marine Paulić članice vijeća, Dragana Katića člana vijeća i suca izvijestitelja i Darka Milkovića člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Zdravstvene ustanove Lj. D. iz Z., OIB: ..., kojeg zastupaju punomoćnici J. V. i V. G. V., odvjetnici iz Odvjetničkog društva V. i p. j.t.d. iz Z., protiv tuženika J. Š. iz Z., OIB: ..., kojeg zastupa punomoćnik S. H., odvjetnik iz Odvjetničkog društva H. & P. iz Z., radi isplate, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj GŽ-2395/13-2 od 23. travnja 2013., kojom je potvrđena presuda Općinskog građanskog suda u Zagrebu poslovni broj P-3772/11-21 od 21. studenog 2012., u sjednici održanoj 3. siječnja 2018.,

riješio je:

Ukidaju se presuda Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj GŽ-2395/13-2 od 23. travnja 2013. i presuda Općinskog građanskog suda u Zagrebu poslovni broj P-3772/11-21 od 21. studenog 2012. i predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

O troškovima postupka nastalim u povodu revizije odlučit će se u konačnoj odluci.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom u točki I. izreke odbijen je tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 1,717.320,00 kn zajedno sa zateznim kamatama tekućim od 20. studenog 2009. do isplate kao i zahtjev tužitelja za naknadu parničnih troškova, dok je u točki II. izreke te presude naloženo tužitelju nadoknaditi tuženiku troškove postupka u iznosu od 45.450,00 kn.

Drugostupanjskom presudom u točki I. izreke odbijena je kao neosnovana žalba tužitelja i potvrđena prvostupanjska presuda, ujedno je u točki II. izreke odbijen zahtjev tuženika za naknadu troškova nastalih podnošenjem odgovora na žalbu.

Protiv drugostupanjske presude tužitelj je podnio reviziju iz članka 382. stavak 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11-pročišćeni tekst, 25/13 i 28/13, u daljnjem tekstu: ZPP). Reviziju podnosi zbog pogrešne primjene materijalnog prava, predlažući ukidanje pobijane presude i vraćanje predmeta na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženik osporava sve revizijske navode predlažući odbijanje revizije kao neosnovane uz naknadu troškova za odgovor na reviziju.

Revizija je osnovana.

Na temelju članka 392.a stavak 1. ZPP-a, revizijski sud je ispitao pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i samo u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za isplatu novčane tražbine od 1,717.320,00 kn zajedno sa zateznim kamatama zbog stjecanja bez osnove.

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev iz razloga nastupanja zastare tužiteljeve tražbine, što je u svemu prihvatio i drugostupanjski sud odbijajući žalbu tužitelja, uz obrazloženje da je materijalno pravo iz članka 371. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99, 88/01, u daljnjem tekstu: ZOO/91), tj. pravilo o općem (petogodišnjem) zastarnom roku u konkretnom slučaju pravilno primijenjeno.

U tom se smislu u pobijanim presudama navodi da je tužiteljeva tražbina u iznosu od 1,145.767,00 kn dospjela 18. lipnja 2004., a ona u iznosu od 639.001,26 kn 18. prosinca 2004., a budući da je tužba podnesena 10. svibnja 2011., tj. nakon što je proteklo više od 5 godina od dospeljeća pa zaključuje da je nastupila zastara sporne tražbine.

Nižestupanjski sudovi pritom ističu da ništa ne mijenja niti okolnost što je Zdravstvena ustanova Lj. Š. (koje je tuženik osnivač) bila pripojena tužitelju do 4. veljače 2009. jer su ocijenili da ta činjenica (prestanak obveze sjedinjenjem vjerovnika i dužnika) nema značaj nesavladive prepreke u smislu članka 383. ZOO/91, radi čega bi u tom razdoblju došlo do zastoja zastare.

Osim rečenog, drugostupanjski sud ističe da se objektivna nemogućnost iz članka 383. ZOO/91 odnosi na okolnosti koje sprječavaju rad suda ili koje onemogućavaju vjerovnika da pristupi sudu (ratno stanje, elementarne nepogode, velika epidemija, zastoj rada suda i slično), dok su u odredbama članka 381. i 382. ZOO-a na taksativan način određene pravne i osobne okolnosti radi kojih zastara ne teče.

Međutim, prema obrazloženju drugostupanjske presude, konkretan pravni odnos ne može se podvest niti pod jednu okolnost iz tih zakonskih odredbi, stoga je zaključeno da je prvostupanjski sud pravilno ocijenio trenutak od kada je u konkretnom slučaju počela teći zastara, tj. od dospeljeća prije navedenih tražbina pa do podnošenja tužbe.

U reviziji se, kao i tijekom postupka pred nižestupanjskim sudovima, ističe da tužitelj zbog okolnosti vezanih uz pripojenje Lj. Š. i Zdravstvene ustanove Lj. D., kao vjerovnik sporne tražbine, za vrijeme trajanja postupka pripojenja nije mogao ranije ostvarivati tužbeni zahtjev.

U tom se smislu navodi da je pripajanjem naznačenih ljekarni došlo do sjedinjenja tražbine i duga te je na taj način nastala i pravna zapreka za utuženje osnivača za isplatu duga, koja je zapreka postojala sve dok nije poništeno pripajanje i to zbog odustanka tuženika od prijave pripajanja.

Revident osnovano navodi da su nižestupanjski sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo u ovoj pravnoj stvari.

Prema odredbama članka 383. ZOO/91, zastarijevanje ne teče za sve vrijeme za koje vjerovniku nije bilo moguće zbog nesavladivih prepreka da sudskim putem zahtijeva ispunjenje obveze (istovjetno o tome i sada važeći članak 237.

Zakona o obveznim odnosima „Narodne novine“, broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18).

Slijedom toga, nesavladive prepreke kao razlog zastoja zastare bez daljnjega moraju biti objektivne naravi, dakle, takve da isključuju mogućnost podnošenja tužbe sudu jer je vjerovnik, bez svoje krivnje, odnosno iz razloga koji se ne mogu pripisati u njegove propuste, došao u situaciji u kojoj je (u fizičkoj ili pravnoj) nemogućnosti ostvarivati svoja prava.

Sjedinjenje je spajanje vjerovnikove tražbine i dužnikovog duga kod jedne te iste osobe koja tako istodobno postaje i vjerovnik i dužnik, a ono pravno nastupa u trenutku kada ista osoba postane vjerovnik i dužnik s posljedicom prestanka obveznog pravnog odnosa između određenog vjerovnika i dužnika. Za valjanost sjedinjenja nisu potrebne nikakve druge pretpostavke osim činjenice sjedinjenja tražbine i duga kod jedne osobe.

Mogućnost sjedinjenja iz članka 353. ZOO/91 nedvojbeno postoji i u onim situacijama kada dolazi do statusnog pripajanja ili spajanja ili podjele subjekata trgovačkog prava, odnosno pravnih osoba kao u konkretnom slučaju.

Po shvaćanju revizijskog suda, sjedinjenjem po prirodi stvari nastupa objektivna nemogućnost podnošenja tužbe sudu jer nitko ne može biti sam sebi vjerovnik i dužnik ili drugim riječima rečeno - jedna osoba ne može u parnici istovremeno imati ulogu tužitelja i tuženika.

„U parničnom postupku mogu sudjelovati samo dvije stranke, nositelji suprotnih pravnih interesa, subjekti među kojima postoji spor u pogledu načina uređenja njihova pravnog odnosa.

Parnica počinje teći dostavom tužbe tuženiku (čl. 194. st.1. ZPP), a nema parnice u kojoj je jedna te ista osoba i tužitelj i tuženik.

Primjerak tužbe dostavlja se tuženiku radi podnošenja pisanog odgovora na tužbu (čl. 284. st. 1. ZPP). Tužba se ne može dostavljati na odgovor istoj osobi koja je tužbu podnijela“ (VSRH br. Gž 5/06 od 22. 2. 2006.).

U ovoj je pravnoj stvari u postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno da je konkretno sjedinjenje naknadno prestalo (brisanjem pripojenja iz sudskog registra).

Polazeći od toga, nema druge nego zaključiti da je sjedinjenje zakonski uzrok i zapravo posebna pravna zapreka za podnošenje tužbe sudu, koja se kao takva mora podvesti pod situacije nesavladivih prepreka, dakle, protivno pravnom shvaćanju nižestupanijskih sudova u slučaju sjedinjenja vjerovnika i dužnika u jednoj osobi nastupa objektivna nemogućnost podnošenja tužbe sudu, stoga bi u slučaju ponovnog uspostavljanja prijašnjeg stanja (ako bi sjedinjenje iz nekih razloga naknadno prestalo), bile ispunjene pretpostavke iz članka 383. ZOO/91.

Prema članku 12. ZOO/91, u zasnivanju obveznih odnosa i ostvarivanju prava i obveza iz tih odnosa sudionici su dužni pridržavati se načela savjesnosti i poštenja, dok članak 13. ZOO/91 propisuje zabranu vršenja prava iz obveznih odnosa protivno cilju zbog kojeg je ono zakonom ustanovljeno ili priznato.

Polazeći od istaknutih zakonskih odredbi, druga je važna okolnost za odluku o tužbenom zahtjevu pitanje - je li je i kada je u konkretnom slučaju zapravo došlo do pravnih učinaka sjedinjenja, kao i kada je i zašto te na koji način došlo do brisanja upisa pripajanja navedenih pravnih subjekata u sudskom registru (kada je prestalo sjedinjenje).

U tom smislu valja ispitati i raspraviti daljnje činjenice iz kojih će se moći izvesti zaključak o tome i koja je od stranaka bila u dobroj vjeri i tko je u krajnjem slučaju odgovoran za konačno stanje u odnosima stranaka.

Naime, ako bi se neka od stranaka ponašala nesavjesno ili na svoju štetu, odnosno protivno svrsi zbog koje su obvezna prava ustanovljena ili priznata, tada se ne bi mogla s uspjehom pozivati na ta prava.

Prema tome, kako se nižestupanijski sudovi zbog pogrešnog materijalnopravnog pristupa nisu ni bavili istaknutim činjenicama za koje revizijski sud nalazi da su odlučne za pravilnu odluku o tužbenom zahtjevu, to su izostale

pretpostavke za preinačenje pobijane presude, stoga je valjalo ukinuti obje nižestupanjske odluke i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku prvostupanjski će sud, sukladno dokaznim prijedlozima stranaka i uputi iz ovog rješenja (članak 394.a ZPP), upotpuniti činjenjično stanje i potom donijeti novu odluku o tužbenom zahtjevu i cjelokupnim troškovima postupka.

Odluka o troškovima postupka u povodu pravnog lijeka ostavljena je za konačnu odluku (članak 166. stavak 3. ZPP).

Iz tih je razloga, primjenom odredbe iz članka 395. stavak 2. ZPP-a, valjalo riješiti kao u izreci.

Zagreb, 3. siječnja 2018.

Predsjednica vijeća:

Jasenska Žabčić, v.r.